

Sermann Eszter¹ – Seidl-Pécs Olivía² – Kóbor Márta³

¹Szegedi Tudományegyetem, BTK, Olasz Nyelvi és Irodalmi Tanszék

²Budapest Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Idegen Nyelvi Központ, Tolmács- és Fordítóképző Központ

³Pécsi Tudományegyetem, BTK, Romanisztika Intézet, Francia Tanszék

A fordító terminológiai feladatkörben Egy terminuskivonatolási együttműködési projekt tapasztalatairól

<https://doi.org/10.48040/PL.2022.1.2>

A 2020/21-es tanévben bevezetett hibrid oktatási forma az egyetemi kurzusok szervezése szempontjából az oktatókat rendkívül nehéz feladat elé állította. Az olyan együttműködési projektek, melyek a résztvevők közötti távolság miatt a koronavírus-válságot megelőző időszakban is részben vagy egészben online térben valósultak meg, módszertani ötletekkel szolgálhatnak az online, illetve a hibrid kurzusok tervezéséhez. A terminusok kezelésének, a terminológiai adatok megfelelő rögzítésének elsajátítása fontos szerepet játszik a nyelvi közvetítők képzésében; a terminológiai kompetencia fejlesztése egyebek mellett a célnyelvi megfelelők felkutatására vonatkozó elveknek és a terminológiai kezelő fordítástámogató szoftverek használatának megismertetését foglalhatja magában. A tanulmányban olyan együttműködési projekt lépéseit ismertetjük, melynek során a BME és az SZTE fordítóképzős hallgatóinak lehetősége nyílt betekinteni az Európai Bizottság Fordítási Főigazgatósága Magyar Nyelvi Osztályán zajló terminológiai munkába. A projekt egyik fontos tanulsága, hogy a valós, azaz nem az oktató által szimulált egyetemi projekteknek a tanmenetbe való beépítése közvetlen gyakorlati haszonnal jár és motiváló erejű a hallgatók számára. A tanulmányban bemutatjuk a projekt előzményeit, lépéseit, a projekt eredményeképpen létrehozott terminológiai adatbázis adatkategóriáit, valamint az ön- és társértékelés eredményeit. Kitérünk arra is, hogy a projekt hogyan helyezhető át teljes egészében az online térbe.

Kulcsszavak: terminológia-menedzsment, terminológiai adatbázis, terminuskivonatolás, projektmunka, ön- és társértékelés

Bevezetés

A szakfordító-képzésben a fordítói kompetencia részterületeinek fejlesztése mellett a hallgatók számára jelentős haszonnal járhat a terminusok kezeléséhez és fordításához kapcsolódó elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátítása. A gyakorlatban a fordítóknak egyes esetekben terminológiai munkát is végezniük kell (a fordító terminológiai feladatairól lásd részletesebben pl. Fischer, 2015 és Tamás, 2015). A terminológiai kompetencia fejlesztésének két fő területe egyrészt a terminusok kezelése és a célnyelvi megfelelők felkutatása, másrészt a terminológiai kezelő szoftverek használata lehet. A képzés során a fordítási és tolmácsolási feladatokat a hallgatók legtöbbször egyénileg végzik, ugyanakkor az autonóm tanulás, az egyéni tanulási útvonalak támogatása mellett, a fordítóipar elvárásaihoz igazodva, elengedhetetlenül fontos a csapatmunka, a kooperatív tanulás elősegítése is projektmunkák megvalósításával (Balogh – Lesznyák, 2017; Nord, 1997; Kelly, 2005; Kóbor, 2017; Seidl-Pécs, 2017). A jelen tanulmányban egy olyan terminuskivonatolási együttműködési projekt megvalósításának lépéseit ismertetjük, amelynek céljaként a fordítóképzős hallgatók terminológiai kompetenciájának fejlesztésén túl a kooperatív tanulás elősegítését határoztuk meg.

A projekt előzményei

A tanulmány fókuszában lévő projekt előzményeként a 2018/2019-es tanévben a hallgatók terminológiai kompetenciájának fejlesztése céljából egyetemközi projektet valósítottunk meg

három oktató – Seidl-Pécs Olívia (BME), Kóbor Márta (PTE) és Sermann Eszter (SZTE) – közreműködésével. A projekt elméleti megalapozása különböző kurzusokon történt a hallgatók elméleti ismereteinek bővítésével. Az együttműködés célja egyrészt az egyéni munka mellett a csoportmunka gyakorlása, másrészt pedig a terminusok és a terminológiai adatbázisok kezelésének gyakorlati megközelítése, a terminológiai munkáról való közvetlen gyakorlat megszerzése volt. A projekt keretében a hallgatók egy valós megbízás szimulációjaként azt a feladatot kapták, hogy fordításra készítsenek elő egy olasz/francia/német forrásnyelvű párhuzamos szöveget olyan módon, hogy kézi terminuskivonatolás útján nyerjék ki a szövegből a terminusokat egyéb releváns terminológiai adatok (pl. definíció, kontextus) rögzítése mellett, és rendeljenek hozzájuk magyar nyelvű ekvivalens terminusokat. A forrásnyelvi szövegek, a *LinkedIn* üzleti közösségi hálózat adatvédelmi szabályzatának különböző nyelvű változatai – magyar fordítás nélkül – az interneten szabadon elérhetőek voltak, a terminológiai munkához pedig kellő számú terminust tartalmaztak. A hallgatók közös online felületen, Google-táblázatban dolgoztak, a felmerülő problémák megvitatására pedig Facebook-csoportot hoztak létre. A terminuskivonatolás manuálisan valósult meg, az alábbi adatkategóriák feltöltésével: domén/aldomén, terminus, grammatikai információk, definíció, a definíció forrása, kontextus, a kontextus forrása.

A projektnek köszönhetően a résztvevő hallgatók gyakorlati tapasztalatot szerezhettek a terminológiai munkáról, fejlesztették terminológiai kompetenciájukat, amely hasznukra válhat a munkaerőpiacon. Munkájukkal olyan terminológiai adatbázist hoztak létre, amely bővíthető további nyelvekkel és adatkategóriákkal és terminológiakezelő szoftverekbe importálható (az előzményprojekt részleteit lásd: Seidl-Pécs – Kóbor – Sermann, 2020 és Sermann, 2019b). A jelen tanulmányban bemutatott projekt előnye a korábban bemutatott projekthez képest, hogy míg korábban a hallgatók szimulált projektben vettek részt az oktatók irányításával, valamint az oktatók által meghatározott adatkategóriákkal töltötték fel az adatbázist, addig a jelen esetben valós projekt részesei lehettek, és a megrendelő által megfogalmazott irányelvek mentén dolgoztak oktatóik segítségével. E második projekt teljes mértékben megfelelt a mindenkor piaci elvárásoknak, ahol a fordító terminuskivonatolási munkája a megrendelő korábban validált párhuzamos dokumentumai alapján zajlott a megrendelői adatbázis bővítése érdekében. E feladatot a fordítóirodáknál sokszor gyakornokok végzik, így kiválóan alkalmas a fordítóképzésben részt vevő hallgatók terminológia kivonatolási tapasztalatainak bővítésére is.

A terminuskivonatolási együttműködési projekt lépései

A bevezetőben ismertetett előzményprojekt sikeres megvalósítását követően a 2019/2020-as tanévben a tanulmány szerzői keresték a lehetőséget arra, hogy a szimulált projekt után az oktatók és a hallgatók valós körülmények között is kipróbálhassák magukat. Ezúttal az Európai Bizottság Fordítási Főigazgatóságának Magyar Nyelvi Osztálya (a továbbiakban DGT) adott lehetőséget egy együttműködési projekt keretében a BME és az SZTE fordítóképzős hallgatóinak, hogy betekintsenek a DGT-nél zajló terminológiai munkába és a fordítói segédeszközként jól ismert IATE adatbázis háttérmunkálataiba. Az együttműködési megállapodásban leírtak szerint a projekt célja az volt, hogy a fordítóképzős hallgatók „első kézből” szerezzenek tapasztalatot az Európai Bizottságnál folyó terminológiai munkáról azáltal, hogy az egyetem terminológiai kurzusain az IATE adatbázis bővítésén dolgoznak.

A megállapodás értelmében a hallgatók azt a feladatot kapták, hogy a DGT által előkészített Excel-táblázatba gyűjtsék össze a számukra kijelölt referenciaszöveg terminusait a hozzájuk tartozó releváns terminológiai adatokkal együtt. A DGT részéről az oktatók és a hallgatók munkáját Berencsi Katalin (terminológus) és Kóbor Márta (fordító) segítette, akik visszajelzést küldtek az elvégzett munkáról, szükség esetén útmutatásokkal szolgáltak. A

megállapodás rögzítette a kísérleti projekt tervezett időtartamát, valamint azt a kikötést, hogy a projektet mind a hallgatók, mind pedig az oktatók ellenszolgáltatás nélkül végzik. A DGT a projekthez *A Bizottság 923/2012/EU végrehajtási rendeletét (2012. szeptember 26.) a közös repülési szabályok és a léginavigációs szolgáltatásokra és eljárásokra vonatkozó működési rendelkezések* című dokumentum angol és magyar nyelvű változatát jelölte ki, valamint meghatározta az Excel-táblázat kitöltendő adatkategóriáit is. A két intézmény, a BME és az SZTE nem együttműködésben, hanem egymástól függetlenül végezte a munkát a DGT-vel való közvetlen kapcsolattartás útján a 2020/21 tanév őszi, illetve tavaszi szemeszterében.

A DGT, ebben az esetben mint megrendelő által az intézmények rendelkezésére bocsátott táblázatkitöltési útmutató tartalmazta a projektre vonatkozó instrukciókat, a hallgatók ezt tekintették elsődleges támpontnak. A hallgatók feladata egyrészt a repülésbiztonság tárgykörében az IATE adatbázisban már szereplő bejegyzések ellenőrzése, javítása, másrészt pedig új bejegyzésekre vonatkozó javaslatok elkészítése volt. Fontos kiemelni, hogy jelen esetben az ellenőrzés és a javítás nem a meglévő bejegyzések tartalmának szakmai, repülésbiztonsági szempontú vizsgálatára vonatkozott, hiszen a hallgatók nem voltak birtokában az ehhez szükséges szaktudásnak. (A terminusok szakmai ellenőrzésére nem is volt szükség a dokumentumok jellege miatt, hiszen a kapott párhuzamos szövegek a bizottsági joganyagból származtak, amelyek elfogadásuk előtt többkörös belső ellenőrzésen estek át). A számukra kijelölt dokumentumban fellelhető terminusok egy része korábban – szakmai ellenőrzés után – már bekerült az IATE-ba, de a hozzájuk kapcsolódó adatok időközben elavultak, frissítésre szorultak.

Az angol és magyar nyelvű szövegeken a terminuskivonatoláshoz a manuális módszer látszott alkalmasnak. A szoftveres kivonatoláshoz nem állt rendelkezésünkre megfelelő szoftver, valamint a terminusok megfelelő szűrésének érdekében szoftveres kivonatolás esetében is feltétlenül szükség lett volna manuális ellenőrzésre, így célszerűbbnek találtuk, ha kizárólag manuális kivonatolással dolgozunk. Az IATE adatbázisban minden fogalomhoz nyelvfüggetlen fogalmi azonosítót rendelnek a szerkesztők (az adatbázis szerkezeti és tartalmi jellemzőinek részletes bemutatását lásd Lesznyák, 2010). Amennyiben az adott terminus már szerepelt az IATE-ban, a beazonosíthatóság érdekében fel kellett tüntetni az azonosítóját. A terminusokhoz olyan egyéb adatkategóriák kapcsolódtak, mint a terminus referenciája, a terminus típusa és a szófaja, kontextusa. A megfelelő kontextus felkutatása nehéz feladat elé állította a hallgatókat, hiszen olyan mondatot kellett találniuk, amely önmagában is megállja a helyét, nem cím vagy felsorolás része, nem tartalmaz utalásokat a szöveg egyéb részeire. Az útmutatóban a DGT felhívta a hallgatók figyelmét arra, hogy kontextus vagy definíció minden esetben szükséges a terminusokhoz.

A terminológiai adatbázisok elengedhetetlenül fontos, központi kategóriája a definíció, amely megjeleníti a fogalmat, valamint világossá teszi a fogalom tartalmát. A terminológia gyakorlatában számos definíciótípus létezik (extenzionális, osztenzív, lexikai, stipulatív stb.), a terminológiai definíció sem forma, sem pedig tartalom szempontjából nem egyezik meg a szótárakban szereplő jelentésmegadással. A terminológia gyakorlata szempontjából a legalkalmasabb definíciófajta az intenzionális definíció, amely leírja a fogalom megkülönböztető jegyeit, és elhelyezi a fogalmat a fogalmi rendszeren belül (Sermann, 2019a). A hallgatóknak lehetőség szerint a definíció mezőt is ki kellett tölteniük, azonban kizárólag a rendelet szövegében, az IATE-ban vagy az EUR-Lexben kereshettek definíciót, szakkönyvek tanulmányozása, szakértők bevonása – kapacitás, illetve anyagi források hiányában, illetve a szemeszter alatt elsajátítandó más ismeretek időigénye miatt – nem volt a projekt része. A definíciók megfogalmazása kapcsán a hallgatók feladata legfeljebb arra terjedt ki, hogy a szövegben fellelt definíciót – amennyiben az nem tükrözte az intenzionális definícióformát –, alakítsák át, hogy a definíciók egységes formában szerepeljenek az anyagban.

A projekt menete az SZTE fordító és tolmács mesterképzési szakján

A 2019/2020-as tanév őszi félévében a Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Karán a fordító és tolmács mesterképzési szakon 11 hallgató vett részt a projektben a *Terminológiai alapismeretek* című kurzus keretében. A bevezető órákon a hallgatók megismerkedtek a terminusok kezelésének, fordításának alapjaival, valamint az adatbázisok típusaival, a használatukra, értékelésükre vonatkozó alapelvekkel, majd a táblázatkitöltési útmutató, valamint az oktatói magyarázat útján tanulmányozták a projekt részleteit. A hallgatók a projektre szánt nyolc hét során heti feladatokat kaptak, amelyet házi feladat formájában, valamint órai munka keretében végeztek el. A problémák megvitatására a Coospace kurzusfórumán került sor. A hallgatók közös Google-táblázatban dolgoztak, így lehetővé vált számukra egymás munkájának követése, ellenőrzése, valamint a duplumok elkerülése. A projekt korai fázisában a hallgatók közösen dolgoztak a teljes szövegen, a későbbi fázisban pedig felosztottuk a szöveget, és mindenki saját szövegrészen dolgozott. Ez a munkamódszer jóval hatékonyabbnak bizonyult, mivel ezáltal mindenki alaposan elmélyülhetett a szövegben. A projekt végső fázisában társértékelésre került sor, melynek során a hallgatók párokban, illetve hármas csoportban ellenőrizték és megvitatották egymás munkáját. A projekt hallgatói feladatainak teljesítése után a következő lépés az elkészült anyag oktató általi ellenőrzése volt, majd a táblázatot elküldtük a DGT-nek, ahonnan részletes visszajelzést kaptunk a munkánkról.

Ön- és társértékelés az SZTE-n

A projekt ön- és társértékelésre vonatkozó kérdőívvel zárult, amely részletes visszajelzésként szolgált mind az oktató, mind pedig a DGT számára. A kérdőívre adott válaszok megmutatták, hogy az SZTE-projektben hallgatónként 40–102 bejegyzés született, és 25–93 bejegyzés ellenőrzése valósult meg. A nehézségekre vonatkozó kérdésre néhány hallgató a munka monotonitását emelte ki, illetve egyes esetekben bizonytalanok voltak abban, hogy „mi számít terminusnak”, mit kell feltétlenül rögzíteni a táblázatban és mi hagyható ki. Több hallgató is megemlítette, hogy a projekt kezdeti fázisában nehézségeik akadtak az IATE-ban való kereséssel, így a projekt hasznának tekinthető, hogy ebben is rutint szerezhettek. A hallgatók visszajelzései alapján a projekt készítői és az oktatók az esetleges jövőbeni projektek előkészítéséhez is hasznos tanácsokat kaptak: célszerű a szöveget már a munka kezdeti fázisában felosztani a hallgatók között; pontos instrukciókra van szükség arra vonatkozóan, hogy mi a teendő, ha a dokumentumban és az IATE-ban ugyanarra a fogalomra több angol és magyar terminus létezik, ha az IATE-ban csak angol megfelelő létezik; illetve hogyan kell eljárni abban az esetben, ha a dokumentumban nem található a megbeszéltek szempontoknak megfelelő kontextus.

Összességében elmondható, hogy a hallgatók több szempontból is hasznosnak érezték a projektben való részvételt, ismereteket szereztek az adatbázisokról mint fordítói segédeszközökről, elsajátították az IATE hatékony használatának módozatait, az egyéni feladatok után megtapasztalták a csoportmunka előnyeit és nehézségeit, gyakorlatot szereztek az Excel-táblázatok kezelésében. A projekt DGT általi ellenőrzését követően a hallgatók névre szóló igazolást kaptak a projektben való részvételről, amely alapján a tapasztalatot szakmai önéletrajzukban feltüntetve is igazolni tudják. Az 1. ábrán az SZTE kérdőív alapján hallgatói visszajelzések olvashatók arról, hogy milyen szempontból találták hasznosnak a projektben való részvételt.

1. ábra. Hallgatói visszajelzések az SZTE-n

„Hasznosnak éreztem, mert jobban megtanultam kezelni az IATE adatbázist, illetve a Google Drive dokumentumokat, valamint csoportban dolgozni.”

„A kezdeti nehézségek ellenére szembesültem vele, hogy a rutinnal fel lehet gyorsítani a munkafolyamatot, de még ehhez sokat kell gyakorolnom.”

„Hasznosnak éreztem, mert sok új funkciót tanultam meg kezelni az Excelben és eddig még nem használtam ilyen rendszerességgel az IATE adatbázist. Sok új terminust is megtanultam.”

„Igen, mindenképpen hasznosnak éreztem több szempontból is. Egyrészt azért, mert jobban megismerkedtem a különböző oldalak használatával, mind technikai, mind szakmai szempontból. Másrészt pedig úgy érzem, hogy a szakmai tudásom és szókincsem is fejlődött a terminusok kigyűjtése során.”

A projekt menete a BME INYK Tolmács- és Fordítóképző Központjában

A terminológia-menedzsmentet, illetve az információ-keresési és a technológiai kompetenciát (vö. Seidl-Péché, 2017) a BME INYK Tolmács- és Fordítóképző Központjának hallgatói a választott nyelvek (angol, német, francia, olasz, spanyol, orosz) szerinti csoportbontásban a fordítástechnológia órák keretében sajátítják el. A képzés második félévében az SDL Trados programcsalád használatának megismerése és gyakorlása mellett, az SDL MultiTerm szoftver segítségével, a nemzetközi standardokhoz igazodó terminológiai adatbázis létrehozása, illetve import/export funkcióinak megismerése is a tananyag részét képezi. Ehhez kapcsolódva a kimeneti követelmények között (Seidl-Péché – Besznyák, 2019) megjelenik az idegen nyelvről-magyar nyelvre történő vizsgafordítások esetében a húsz forrásnyelvi terminus alapján összeállított terminológiai adatbázis leadása. A mostani *pro bono* együttműködéssel, akárcsak a megelőző évek terminológiai projektjeivel a legfontosabb célkitűzésünk az volt, hogy a hallgatókat valós projektek segítségével készítsük fel a kimeneti követelmények, illetve a későbbi piaci elvárások teljesítésére.

A BME TFK hallgatói a forrás- és célnyelvi terminusok kivonatolását szintén osztott Google dokumentumok segítségével végezték, a saját munkanyelvüknek megfelelő nyelvi csoportban. Az osztott Excel-táblázatban mind a forrásnyelvi, mind a célnyelvi terminusok esetében rögzítették a terminusok pontos kontextusát is, amelyet később bemásoltak az adatbázis megfelelő celláiba. Az orosz munkanyelvű hallgatók esetében kellett egyedül más eljárást alkalmaznunk, mivel a feldolgozott uniós joganyag esetében nem állt rendelkezésünkre hatályos orosz fordítás.¹

A közösen kivonatolt terminuspárokat véletlenszerű kiválasztással osztottuk fel nyelvi csoportonként a hallgatók között, majd megkértünk minden hallgatót egy-egy neki kiosztott terminus esetében az összes mező kidolgozására a projektábrán. A terminus kidolgozását követő tanulságokat csoportonként, illetve projektszinten összegeztük és minden hallgató számára elérhetővé tettük. Erre azért volt nagy szükség, hogy a DGT adatbázis előállítására vonatkozó leírást minden hallgató egységesen értelmezze. Különös hangsúlyt kellett fektetni a források kiválasztását meghatározó szempontok betartására, mivel a források hivatottak a terminus használatát igazolni. Ezért a források esetében irányadó szempont a hitelesség, a

¹ Az orosz munkanyelvre fordító hallgatók ezért a magyar szöveg alapján dolgoztak, amelynek terminusait kontextussal együtt gyűjtötték ki, majd megkeresték a magyar terminusok orosz megfelelőit, illetve rögzítették az orosz terminus kontextusát. Az ő munkáik alapvetően nem képezték a DGT-vel kötött megállapodás részét, csak a félév sikeres teljesítéséhez volt szükségük az adatbázis összeállítására.

visszakereshetőség, illetve autentikus célnyelvi dokumentumok alkalmazása a használatot illusztráló szövegrészek kiválasztása esetén.

A projekt menedzselésére – mivel ez alapvetően az online térben zajlott – a szakfordító-képzés más tárgyai esetében is alkalmazott Moodle-platfomra hoztunk létre egy önálló kurzust, ahova az összes nyelvet érintő információt összegyűjtöttük. Ide tölthették fel a hallgatók is elkészült adatbázisaikat, illetve a későbbiekben az ön- és társértékelés során keletkezett dokumentumaikat. A félév teljesítésének értékelésébe beszámítottuk az adatbázis elkészítésének minőségét, illetve a társértékelés során a hallgatótársuk adatbázisának tartalmi és formai lektorálását. A társértékelés során a hallgatók egymás adatbázisainak értékelését a diploma-adatbázisok értékelési szempontjaihoz igazodva végzik, így referálnak a szócikkek tartalmi és formai minősége, a források megbízhatóságára, valamint a megvalósítás következetességére. A társértékelést követően személyre szabott tanári értékelést kaptak a hallgatók, amely tartalmazta a saját adatbázissal, illetve a társértékeléssel kapcsolatos észrevételeket.

Konklúzió

Az együttműködési projektnek köszönhetően a résztvevő hallgatók közvetlen, gyakorlati tapasztalatot szereztek a terminológiai munkáról, valamint fejlesztették terminológiai kompetenciájukat. A projekt eredményei, hasznosíthatósága szempontjából fontos továbbá kiemelni, hogy a hallgatók megtapasztalták a csapatmunka előnyeit és hátrányait, elősegítve ezáltal a kooperatív tanulást. A 2020/2021-es tanév a koronavírus-válság miatt az egyetemeken valamennyi oktatója és hallgatója számára eddig ismeretlen, új helyzetet teremtett. Az intézmények javarészt hibrid oktatásra rendezkedtek be, ám ha bizonyos kurzusok esetében mégis lehetségesnek bizonyult a jelenléti oktatás, fel kellett készülni arra, hogy esetlegesen egyik hétről a másikra online oktatási formára kell átállni. A projekt a jelen tanulmány megírásának időpontjában éppen az online térben folytatódik mind az SZTE-n, mind pedig a BME-n, eredmények és értékelés a későbbiekben várható.

Hivatkozások

- Balogh, D. – Lesznyák, M. (2017): Intézményközi együttműködés keretei között végzett projektmunka a fordítóképzésben. In: Kóbor, M. – Csikai, Zs. (szerk.): *Iránytű az egyetemi fordítóképzéshez. A kompetenciafejlesztés új fókuszai*. Kontraszt: Pécs. Elérhető online: http://www.iranytuportal.hu/sites/default/files/miirtuk/iranytu_2017.pdf
- Fischer, M. (2015): A fordító mint terminológus – a fordítás folyamatában. In: Bocz, Zs. (szerk.): *Porta Lingua – A XXI. századi szakmai, szaknyelvi kommunikáció kihívásai: tanári és tanulói kompetenciák*. Budapest: SZOKOE Elérhető online: http://inyk.bme.hu/kutatas/Fischer_Terminologia_es_Forditas.pdf
- Kelly, D. (2005): *Handbook for Translator Trainers*. Routledge: London and New York
- Kóbor, M. (2017): A kompetenciafejlesztés fókuszai a „találatok korában”. In: Kóbor, M. – Csikai, Zs. (szerk.): *Iránytű az egyetemi fordítóképzéshez. A kompetenciafejlesztés új fókuszai*. Kontraszt: Pécs. Elérhető online: http://www.iranytuportal.hu/sites/default/files/miirtuk/iranytu_2017.pdf
- Lesznyák, Á. (2010): Az európai uniós intézmények terminológiai adatbázisa: a IATE. *Magyar Terminológia* 3/2. 161–181. DOI: <https://doi.org/10.1556/MaTerm.3.2010.2.3>
- Nord, Ch. (1997): *Translating as a Purposeful Activity*. St. Jerome Publishing: Manchester
- Seidl-Péché, O. (2017): Elvárások és versenyelőny: a technológiai kompetencia fejlesztése. In: Kóbor, M. – Csikai, Zs. (szerk.): *Iránytű az egyetemi fordítóképzéshez. A kompetenciafejlesztés új fókuszai*. Kontraszt: Pécs. Elérhető online: http://www.iranytuportal.hu/sites/default/files/miirtuk/iranytu_2017.pdf
- Seidl-Péché, O. – Kóbor, M. – Sermann, E. (2020): A terminológiai kompetencia a fordítóképzésben. Egy intézményközi projekt tanulságai. In: Fóris, Á. – Bölcskei, A. (főszerk.): *Nyelv, kultúra, identitás. Alkalmazott nyelvészeti kutatások a 21. századi információs térben I. Terminológia, lexikográfia, fordítás. (A MANYE Kongresszusok előadásai 12/1.)* Budapest: Akadémiai Kiadó. ISSN 2732-0685, ISBN 978 963 454 5354, DOI 9789634545354. Elérhető online: <https://mersz.hu/a-manye-kongresszusok-eloadasai>

- Seidl-Péché, O., Besznyák, R. (2019): *Earning your passport to the world of professional translators: Final requirements of the Training for Specialised Translators at the Budapest University of Technology and Economics*. Poszterprezentáció a *Translation and Terminology: BRIDGES between Market and Training* konferencián. – UniWien/Bécs, 2019. 07. 12.
- Sermann, E. (2019a): A terminológiai munkafolyamatok és a fordítás szempontjából releváns ISO-szabványok. In: Fóris Ágota, Bölcseki Andrea (szerk.): *A szabványosítás fordítási és terminológiai vonatkozásai*. Károli Gáspár Református Egyetem, L'Harmattan Kiadó: Budapest
- Sermann, E. (2019b): Lo sviluppo della competenza terminologica nell'ambito della formazione di traduttori ed interpreti. In: Nyakas, J. (szerk.): *Lingua. Corvinus Nyelvi Napok. A megrendezett CORVINUS NYELVI NAPOK „Szaknyelvoktatás és vizsgáztatás perspektívái – interkulturális kihívások a nyelvoktatásban” című tudományos ülészek előadóinak tanulmányai*. Budapesti Corvinus Egyetem: Budapest Elérhető online: http://old.uni-corvinus.hu/fileadmin/user_upload/hu/tanszekek/tarsadalomtudomanyi/iok/files/konferencia_koetet_2018.pdf
- Tamás, D. M. (2014): *Gazdasági szakszövegek fordításának terminológiai kérdéseiről*. ELTE Bölcsészettudományi Kar, Fordító- és Tolmácsképző Tanszék: Budapest

Internetes hivatkozások

- IATE: iate.europa.eu (Utolsó megtekintés: 2021.01.11.)
- Soluzioni marketing di LinkedIn e Regolamento generale sulla protezione di dati (GDPR): www.linkedin.com/help/linkedin/answer/87107/linkedin-sales-solutions-e-regolamento-generale-in-materia-di-protezione-dei-dati-gdpr-?lang=it (Utolsó megtekintés: 2021.01.11.)
- LinkedIn Sales Solutions et le Règlement général sur la protection des données (RGPD): www.linkedin.com/help/linkedin/answer/87107/linkedin-sales-solutions-e-regolamento-generale-in-materia-di-protezione-dei-dati-gdpr-?lang=fr (Utolsó megtekintés: 2021.01.11.)
- LinkedIn Sales Solutions und die Datenschutz-Grundverordnung (DSGVO): www.linkedin.com/help/linkedin/answer/87107/linkedin-sales-solutions-e-regolamento-generale-in-materia-di-protezione-dei-dati-gdpr-?lang=de (Utolsó megtekintés: 2021.01.11.)